

Posudek rigorózní práce
**Kulturologická reflexe vztahu člověka a krajiny v pohraničí
FFUK Praha, katedra teorie kultury (kulturologie), 2011**
Oponent: PhDr. Miloslav Lapka, CSc.

Práce celkově: Práce je rozdělena do sedmi kapitol, závěru, literatury a příloh, včetně dokumentace empirického vedení rozhovorů a zabírá celkově 140 stran. Vzhledem k tomu, že jde o stejné téma jako u diplomové práce z loňského roku, které jsme měli možnost již oponovat, chtěl bych se soustředit na nové fakta a na vyrovnání se s minulými náměty. Základní popis zaměření práce a cílů zůstává prakticky stejný, co se podstatně změnilo je hloubka a vyspělost interpretace a rozpracovanosti tématu.

V práci jsou jasně vymezené celky: ekologická charakteristika oblasti, kulturně – ekologický vývoj oblasti, teoretická reflexe kultury a ekologie, interpretace a reanimace krajiny pohraničí.

Rozšíření původní diplomové práce z hlediska zájmového území, i když se stále jedná o tzv. Českou Kanadu, je zřetelné v souvislostech Sudet a celé historie pohraniční krajiny. Po stránce kulturně – ekologické se jedná o využití narativní metody a celková snaha o interpretaci krajiny z hlediska její sociální a kulturní konstrukce, i když autorka tyto pojmy sama nepoužívá. Za nové rozpracování považuji obtížnou problematiku vztahu člověka a krajiny. Autorka postupuje od Human Ecology, přes kosmologii, obraz krajiny v umění, krizi až po holistické koncepce T. de Chardina a J. Lovelocka. To vše na deseti stranách. Tím se samozřejmě autorka neubrání zjednodušení, někdy až heslovitých vyjádření, ale přesto tuto snahu o kontext krajiny v kultuře a kosmologii velmi oceňuji.

Cílem práce je pochopení vývoje pohraniční krajiny vybrané části Sudet – dnes nazývané Česká Kanada a její přírodní a kulturní vývoj. Práce má dva definované cíle: a) jak se změnil přístup obyvatel v česko-rakouském pohraničí ke zdejší krajině b) jaké má tato krajina hodnoty a jaké jsou možnosti její ochrany.

Splnit tyto cíle není jednoduché a vyžadují nejen odbornou erudici a interdisciplinární přístup, ale také osobní nasazení a vztah ke zkoumanému místu. Konstatuji, že obojí autorka naplňuje měrou, která překračuje běžný rámec tématického změření. Opět musím konstatovat, že ekologická charakteristika oblasti nese pečeť vlastního přínosu a nasazení autorky.

Otázky oponenta:

Projekt – metoda Interpretace místního dědictví je velmi dobře popsán včetně přehledné tabulky a je vidět že je autorce blízký. V této souvislosti mám otázky:

- Jaká je situace v ostatních oblastech pohraniční krajiny a kdo jsou lídři těchto aktivit obecně?
- Jaké jsou největší překážky revitalizace pohraničí z kulturologického hlediska?

Připomínky: Název práce je obecný – krajina v pohraničí. Domnívám se, že by pojem území České Kanady mohl práci upřesnit již v samotném názvu. Nejsm si úplně jistý, zda je souhrnně zodpovězen první cíl práce - jak se změnil přístup obyvatel v česko-rakouském pohraničí ke zdejší krajině - i když odpovědi jsou rozesety po celém textu kulturně – historického vývoje oblasti.

- Zde mám základnější otázku – potřebujeme dnes sudetskou krajinu?
- Patří více minulosti, současnosti nebo budoucímu rozvoji?
- Co nás na ni tak láká a naplňuje pocitem neukončeného opuštěného díla?

Spíše jako námět do diskuse by bylo metodologicky zajímavé porovnat kulturní kapitál zaniklých Sudet s kulturním kapitálem obnovovaných obcí.

Závěr: Přes uvedené připomínky, které mají charakter dílčích otázek do diskuse a zpětné vazby pro autorku předkládaná rigorózní práce je jak po stránce rozsahu, tak po stránce hloubky interpretace a proniknutí do tématu původní diplomové práce zdařilým pokusem o zkoumání problematiky pohraniční krajiny České Kanady. Je dobře konceptuálně zakotvena v kulturologických přístupech (kulturní krajina, inscape, krize kultury a hodnot) tak v praktických přístupech (narativní průzkum, metody interpretace kulturního dědictví. Musím zopakovat, že práce ukazuje dluh současné společnosti vůči krajině, která jí patří i nepatří, ukazuje co znamená přerušení kulturního vývoje, onoho čtvrtého rozměru krajiny, který není jen výmyslem sociálních věd a umění, ale reálnou silou určující budoucnost rozsáhlých území.

Předkládaná rigorózní práce „Kulturologická reflexe vztahu člověka a krajiny v pohraničí“ Julie Hubeňákové splňuje předpoklady kladené na tento typ prací v příslušném oboru a rád ji proto doporučuji k obhajobě.

PhDr. Miloslav Lapka, CSc.
Kulturologie FFUK
EF JČU České Budějovice

V Českých Budějovicích 4.4. 2011